

KORTFATTAD ORIENTERING OM HANDELSBODEN FERDINAND PETERSON

Handelsboden "Ferdinand Peterson" öppnades den 1 oktober 1887 i fastigheten Munkbrogatan 10-12 i Söderköping. Affärsinnehavaren Ferdinand Peterson, född 1862, gav affären sitt eget för- och efternamn. Under det namnet drevs den under hela dess "livstid", även om "efterträdare" naturligt nog lades till 1941. Handelsboden kan sägas ha varit en speceri- och diversehandel. Vilka varor som salufördes framgår av dagboksjournaler och utgiftsverifikationer (leverantörsfakturor). Annan service gavs också, prenumerationer tillhandahölls på ett flertal dagstidningar, bland annat Söderköpings-Posten och Söderköpings Tidning. Enligt Torsten Johnson, ägare av affären 1951-1961 hämtades, förutom dagstidningen, även postförsändelser hos Ferdinand Peterson. Torsten minns hur han som skolpojke på 1930-talet hämtade post och tidning där när han gick hem från skolan.

Affären drevs av samme ägare i drygt 53 år. Ferdinand Peterson överlät affären den 1 januari 1941 till Lennart Carlsson. Denne sålde i sin tur rörelsen till Torsten Johnson den 1 oktober 1951 då han själv övertog lanthandeln i Finnerstadlund. Torsten Johnson drev affären vidare till den 1 maj 1961. Ny ägare blev då Gösta Petersson som avvecklade affären 1973. Livsmedelsbutikerna Vivo och ICA-Trollet hade då etablerat sig i staden och de mindre butikerna fick svårt att hävda sig i konkurrensen.

Fastigheten innehöll, förutom byggnaden där handelsboden inrymdes, en stor gård. Ferdinand Peterson hyrde handelsgården med tillhörande byggnader fram till den 1 oktober 1909 då han köpte den. Här "parkerade" kunderna från landsbygden sina hästskjutsar, lämnade in sin inköpslista och uträttade därefter övriga ärenden i staden. Vid tiden för hemfärd återvände man för att hämta sina varor som då var packade och klara.

Inköpen till affären skickades med "bantåg" dvs järnväg eller med ångbåt på Göta kanal från de olika grossisterna. Varans väg till affären berodde vanligtvis på var grossistfirman låg. Leveranser med ångbåt var vanliga från leverantörer nära kanalen och utmed väst- och ostkusten. Vintertid då kanalen var isbelagd måste dock leveranserna ske med järnväg. Vilket leveranssätt som användes framgår vanligtvis av fakturan. Leveranser från områden i närheten av Söderköping skedde med hästskjuts.

Arkivet innehåller, vilket framgår av arkivförteckningarna, huvudsakligen räkenskapshandlingar. De flesta arkivalierna finns från firmans start 1887 och upphör i slutet av 1930-talet. Ett undantag utgör dock serien Kassaböcker. Endast två volymer från början av 1930-talet har hittats. Några handlingar från efterträdarnas tid finns inte.

Arkivet har ordnats och förtecknats av arkivarie Ingrid Nilsson år 1999.

Förteckningsplan för Ferdinand Petersons arkiv

- A Protokoll saknas
- B Upprättade handlingar ingår i serien E 1, Skrivelser
- C Diarier saknas
- D Register och liggare
 - D 1 Inventeringslista
 - D 2 Arkivförteckning
- E Inkomna handlingar och korrespondens
 - E 1 Skrivelser
 - E 2 Tillståndsbevis
- F Handlingar ordnade efter ämne
 - F 1 Kontrakt
 - F 2 Ransoneringskort
- G Räkenskaper
 - G 1 Kassaböcker
 - G 2 Reskontrajournaler
 - G 3 Dagboksjournaler
 - G 4 Utgiftsverifikationer
 - G U Räkenskapshandlingar utgallrade 1999
 - Kontraböcker, endast ett fåtal exemplar
 - Verifikationsunderlag till G 4, Utgiftsverifikationer (endast spridda år),
hit hör:
 - Beställningar
 - Ordererkännanden
 - Följesedlar
 - Fraktsedlar

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Inventeringslista			D 1
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
	-	Odaterad	<p>Ingår i volym G 4:1.</p> <p>Listan är enbart en kladd och innehåller huvudsakligen en uppräkningslista av de varor som fanns i lager vid inventeringstillfället. Listan saknar årsangivelse men bör ha tillkommit före år 1917 då myndigheterna stramade åt möjligheterna till försäljning av spritdrycker. Att affären hade spritdrycksförsäljning framgår av inventeringslistan. Den börjar med en uppräkningslista av i lagret befintliga flaskor av rödvin, portvin osv.</p> <p>På listans sista sida finns en förteckning över inventarier.</p>

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
	-	1999	Ingår i volym G 4:1

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Skrivelser			E 1
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
	-	1888-1941	<p>Ingår i volym G 4:1.</p> <p>Förutom skrivelserna ingår en annons angående varor i butiken. Annonsen saknar uppgift om vilket år som gäller, den enda tidsangivelsen som finns är att det gäller varor till försäljning inför julen.</p>

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
	-	1905-1914	<p>Ingår i volym G 4:1</p> <p>Tillståndsbevisen består av två slag:</p> <ul style="list-style-type: none">• tillstånd från 1905 för försäljning av vin och öl• tillstånd från 1914 att försälja fotogen

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Kontrakt			F 1
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
	-	1898-1909	<p>Ingår i volym G 4:1</p> <p>Kontrakten är tre stycken:</p> <ul style="list-style-type: none">• 1898 gällande rikstelefonapparat• 1909 gällande vattenleverans från Villastaden Bossgårds vattenledningsverk• hyreskontrakt från 1909 som ej är underskrivet och därför inte giltigt. Att underskrift saknas beror troligen på att fastigheten köptes vid detta tillfälle. Det har trots det bevarats därför att det innehåller uppgifter som kan vara av framtida intresse.

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
	-	1919	Ingår i volym G 4:1 Ransoneringskorten härstammar från första världskriget och omfattar ett socker-, ett bröd- och ett tobakskort.

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
			Volymerna är inbundna.
	1	1930-1931	Slutar 1931-11-12
	2	1931-1933	Börjar 1931-11-13 och slutar 1933-10-31

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Reskontrajournaler			G 2
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
			<p>Volymerna är inbundna.</p> <p>Årtalen i kolumnen "Tidsperiod" går omlott för de olika volymerna. Det tycks bero på att om ledigt utrymme för en kund fanns kvar i den äldre volymen utnyttjades detta även sedan en ny volym tagits i bruk. Från år 1900 används dessutom två volymer samtidigt, den ena innehåller främst kunder som gjorde stora inköp medan den andra huvudsakligen tycks omfatta övriga kunder.</p> <p>I början av varje volym finns ett register över kunderna. Där hänvisas till den sida/de sidor där kundens inköp noterats. Det finns en koppling mellan reskontra och dagböcker. I reskontran noterades varje inköpstillfälle vanligtvis med enbart totalsumman. Vill man veta vilka varor som inhandlats och de olika varornas pris får man söka detta i dagboken. Leta då först upp rätt datum och därefter det namn som man vill ha tag på.</p>
	1	1887-1892	
	2	1889-1899	
	3	1891-1905	
	4	1900-1906	
	5	1905-1909	
	6	1905-1919	
	7	1908-1913	
	8	1911-1926	
	9	1912-1916	
	10	1916-1922	
	11	1921-1927	

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Dagboksjournaler			G 3
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
			<p>Volymerna är inbundna.</p> <p>Dagböckerna förs, som ordet antyder, i kronologisk ordning. Sökning i dessa volymer görs alltså i första hand på datum och i andra hand på kundens namn. I dagböckernas vänstermarginal finns ett nummer angivet. Detta är ett kundnummer som även återfinns i några av reskontravolymerna.</p>
	1	1887-1889	Börjar 1887- 10-01 och slutar 1889- 09-23
	2	1889-1890	" 1889- 09-25 " - 1890- 10-23
	3	1890-1891	" 1890- 10-24 " - 1891- 09-25
	4	1891-1892	" 1891- 09-26 " - 1892- 08-26
	5	1892-1893	" 1892- 08-27 " - 1893- 07-24
	6	1893-1894	" 1893- 07-25 " - 1894- 05-08
	7	1894-1895	" 1894- 05-09 " - 1895- 02-05
	8	1895-1896	" 1895- 02-06 " - 1896- 02-27
	9	1896	" 02-28 " - 11-18
	10	1896-1897	" 1896- 11-18 " - 1897- 08-07
	11	1897-1898	" 1897- 08-07 " - 1898- 04-26
	12	1898	" 04-27 " - 12-31
	13	1899	" 01-02 " - 09-15
	14	1899-1900	" 1899- 09-16 " - 1900- 04-17
	15	1900	" 04-18 " - 08-08
	16	1900	" 08-08 " - 12-10
	17	1900-1901	" 1900- 12-10 " - 1901- 02-06
	18	1901	" 02-07 " - 09-02
	19	1901-1902	" 1901- 09-03 " - 1902- 01-03
	20	1902	" 01-03 " - 08-08
	21	1902-1903	" 1902- 08-08 " - 1903- 06-13
	22	1903-1904	" 1903- 06-15 " - 1904- 09-29
	23	1904-1905	" 1904- 09-24 " - 1905- 10-30
	24	1905-1906	" 1905- 10-30 " - 1906- 11-14
	25	1906-1908	" 1906- 11-14 " - 1908- 02-17
	26	1908-1909	" 1908- 02-17 " - 1909- 04-30
	27	1909-1910	" 1909- 05-01 " - 1910- 07-26
	28	1910-1911	" 1910- 07-26 " - 1911- 09-08
	29	1911-1912	" 1911- 09-08 " - 1912- 09-26
	30	1912-1913	" 1912- 09-26 " - 1913- 10-14
	31	1913-1914	" 1913- 10-14 " - 1914- 10-31
	32	1914-1915	" 1914- 11-02 " - 1915- 12-31
	33	1916-1917	" 1916- 01-03 " - 1917- 01-03
	34	1917-1918	" 1917- 01-03 " - 1918- 02-02
	35	1918-1919	" 1918 02-04 " - 1919 06-05

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Dagboksjournaler			G 3
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
	36	1919-1920	Börjar 1919- 06-05 och slutar 1920- 09-08
	37	1920-1922	" 1920- 09-08 " - 1922- 02-01
	38	1922-1923	" 1922- 02-01 " - 1923- 09-03
	39	1923-1925	" 1923- 09-03 " - 1925- 03-06
	40	1925	" 1925 03-06 " - 1925 12-05
	41	1925-1926	" 1925- 12-05 " - 1926- 12-11
	42	1926-1927	" 1926- 12-11 " - 1927- 12-22
	43	1927-1928	" 1927- 12-22 " - 1928- 06-30
	44	1928-1930	" 1928- 06-30 " - 1930- 03-19
	45	1930	" 03-19 " - 10-20
	46	1930-1933	" 1930- 10-20 " - 1933- 02-18
	47	1933	" 02-18 " - 11-07
	48	1933-1934	" 1933- 11-07 " - 1934- 09-17
	49	1934-1935	" 1934- 09-17 " - 1935- 05-14
	50	1935	" 05-14 " - 12-21
	51	1935-1936	" 1935- 12-21 " - 1936- 09-15

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Utgiftsverifikationer			G 4
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg
			Serien i kartong
			Inkomstverifikationer saknas men affärens försäljningspriser och kunder finns angivna i dagböckerna, se G 3. Av utgiftsverifikationerna har endast ett representativt urval sparats. En jämförelse mellan inköps- och försäljningspris kan därför bara göras med vissa intervall. Vid urvalet av utgiftsverifikationerna efter år 1900 har den historiska situationen varit vägledande. Av 1880- och 1890-talets verifikationer har endast ett år sparats på grund av att handlingarna varit i mycket dålig kondition.
	-	1887-1889	Gallrade 1999
	1	1890	I volymen ingår även serierna D 1, Inventeringslista, D 2, Arkivförteckning, E 1, Skrivelser, E 2, Tillståndsbevis, F1, Kontrakt och F 2, Ransoneringskort
	-	1891-1899	Gallrade 1999
	2	1900	Gallrade 1999
	-	1901-1906	Gallrade 1999
	3	1907	Gallrade 1999
	-	1908	Gallrade 1999
	4	1909	Gallrade 1999
	-	1910-1912	Gallrade 1999
	5	1913	Gallrade 1999
	-	1914-1916	Gallrade 1999
	6	1917	Gallrade 1999
	7	1918	Gallrade 1999
	-	1919	Gallrade 1999
	8	1920	Gallrade 1999
	-	1921	Gallrade 1999
	9	1922	Gallrade 1999
	-	1923-1932	Gallrade 1999
	10	1933	Gallrade 1999
	-	1934-1938	Serien upphör den 20 oktober 1939
	11	1939	

Arkivförteckning

Arkiv: Ferdinand Peterson

Serierubrik			Seriesignum
Placering	Volymnummer	Tidsperiod	Anmärkning, tillägg